

KYSYMYSLOMAKE

Valintakoekirjat: Helkama, Myllyniemi, Liebkind: Johdatus sosiaalipsykologiaan, 2. Painos, Oy Edita Ab, 1998 tai uudempi painos;
Revonsuo, Lang, Aaltonen (toim.): Mieli ja Aivot, Kognitiivinen neurotiede, luvut 1, 12-17 ja 19-22. Kognitiivisen neurotieteen tutkimusyksikkö, 1996 tai uudempi painos;
Holopainen, Pulkkinen: Tilastolliset menetelmät, luvut 1-8, sivut 1-207, Weilin & Göös, Porvoo, 1994 tai uudempi painos. Kokeessa ei saa käyttää laskinta.

Tehtävänäsi on arvioida, onko esitetty väite valintakoekirjan perusteella oikein vai väärin. Vastaa kirjoittamalla rasti valitsemaasi kohtaan vastauslomakkeelle.

Vastausvaihtoehdot ovat:

- varmasti oikein
- oikein
- en tiedä
- väärin
- varmasti väärin

Pisteitä saat seuraavasti

Väittämä on valintakoekirjan mukaan	oikein	väärin
Sinun valintasi	pisteet	
varmasti oikein	+2	-2
oikein	+1	-1
en tiedä	0	0
väärin	-1	+1
varmasti väärin	-2	+2

1. Bipolaari- ja amakriinisolut kuljettavat tietoa verkkokalvolta kohti aivoja, kun taas horisontaali- ja gangliosolut huolehtivat hermoverkon sisäisestä, horisontaalisesta informaation muokkauksesta.

2. Näköjärjestelmän ns. takaraivo-ohimolohkojärjestelmä käsittelee kohteiden muotoon liittyvää informaatiota, kun taas takaraivo-pääläenlohkojärjestelmä käsittelee kohteiden sijaintia.

3. Potilas, jolla on ideomotorinen apraksia, ei pysty käyttämään oikeita esineitä adekvaatilla tavalla vaikka käyttö demonstroitaisiin hänelle toisen henkilön suorittamana.

4. Sekundaarisessa suunnitteluapraksiassa on kyse päälaenlohkon ja takaraivolohkon toiminnallisesta häiriöstä, jonka seurauksena motorisen suunnittelun kaksi taustamekanismia, sarjallisuus ja spatiaalisuus, häiriintyvät.
5. Parkinson-potilailla esiintyy toiminnan hidastumista, joka on laaja-alaisempaa kuin MS-potilailla.
6. Näköinformaation prosessoinnin keskeiset elementit ovat silmänliikkeiden sakadit, joiden kesto vaihtelee 100-500 ms (luettaessa keskimäärin 10-11 kirjainta), ja joiden aikana näköjärjestelmä voi keskittyä poimitun informaation prosessointiin.
7. Lasten toiminnallinen havaintokenttä on tekstiä luettaessa laajempi kuin aikuisilla, joilla se tarkentuu ja kapeutuu harjoituksen myötä parantaen näin suoritusta ja sen tarkkuutta.
8. Aivojen sähköisten herätevasteiden P3a komponentti liittyy tarkkaavaisuuden tahattomaan suuntautumiseen esim. poikkeavaan ääneen. Sen mekanismit sijaitsevat lähinnä päälaenlohkon ja ohimolohkojen liittymäalueilla.
9. Motoriikan säätelyyn osallistuu motoristen alueiden ohella myös tuntoaivokuori, prefrontaalinen aivokuori ja posteriorinen parietaalinen aivokuori.
10. Aivojen sähköisissä vasteissa erotettava MMN aalto liittyy ikonisen työmuistin toimintaan.
11. Ei-deklaratiivinen muisti kuuluu implisiittisen muistin piiriin.
12. Työmuistin rakenteeseen kuuluvat mm. fonologinen silmukka ja SAS.
13. Työmuistin keskusyksikön toimeenpaneva osa on perseptuaalinen representaatiojärjestelmä.
14. Retorisessa sosiaalipsykologiassa ihmistä tarkastellaan päätöksentekijänä.
15. Schwartzin mallissa, joka koskee arvojen yleismaailmallista rakennetta ja sisältöä, turvallisuus ja itsenäisyys edustavat toistensa vastakohtia.

16. Sosiaalisten representaatioiden teorian toinen pääprosessi ankkurointi tarkoittaa esimerkiksi, että avaruuden tuntemattomille olioille annetaan ihmisten kaltaisia piirteitä mm. ulkonäössä.

17. Asennemuutoksen informaationkäsittelyn todennäköisyyden mallin (Elaboration Likelihood Model) mukaan pysyvä asennemuutos voidaan saada aikaan, jos viestin argumentit koetaan vahvoiksi ja jos viestin kanta on asenteen mukainen.

18. Salmivallin koulukiusaamisen roolitutkimuksessa vahvistajien roolissa oli enemmän tyttöjä kuin poikia.

19. Sosiaalisen konstruktionismin mukaan poliisi ei voi saada kuulustelemalla useita henkilöitä jostakin tapahtumasta todellista kuvaa.

20. Freudin näkemyksen mukaan aggressiivisuus on eroksen piiriin kuuluva itsetuhoinen, masokismin kaltainen pyrkimys.

21. Frustraatio-aggressio-teoria olettaa hyökkäyshalun oppimisen tulokseksi.

22. Roolienväliset konfliktit ovat esimerkiksi tilanteita, joissa useiden saman ryhmän jäsenten roolit ovat konfliktissa, ristiriidassa keskenään.

23. Osallistuminen muutoksen suunnitteluun on esimerkki proseduraalisesta oikeudenmukaisuudesta.

24. Kontaktihypoteesin mukaan ryhmien välisten kontaktien lisääminen parantaa ryhmien välisiä suhteita sitä enemmän, mitä enemmän kontakteja on.

25. Ryhmän yhtenäisyys lisää Hoggin & Vaughanin mukaan alentuneen julkisen minätietoisuuden välityksellä normien rikkomista.

26. Kulttuuri ei vaikuta minäkäsityksen sisältöön, vaan minäkäsitys on kulttuurista riippumaton yksilöllinen ominaisuus.

27. Heiderin muotoilema "naiivi psykologia" katsoo pikkulasten ryhmätoiminnan perustuvan samoille säännönmukaisuuksille kuin aikuistenkin. Siksi hän, kuten myös Piaget, pitää lasten kehityksen tutkimista sosiaalipsykologian tärkeimpänä alueena.

28. Ekologisen validiteetin periaate tarkoittaa sitä, että tutkimuksen halutaan tuottavan tietoa, jolla on merkitystä edistettäessä ns. kestävää kehitystä maapallolla.

29. Poikkileikkaus- (cross-sectional) tutkimus tehdään siten, että valitaan useita henkilöitä, jotka edustavat esimerkiksi yhtä ikäkohorttia. Näiden henkilöiden psykologinen profiili tutkitaan sitten erittäin tarkasti.
30. Ryhmäajattelun avulla halutaan saada ryhmän jäsenten koko kapasiteetti esimerkiksi ongelmanratkaisun tueksi. Työelämässä menetelmää kutsutaan myös aivoriiheksi.
31. Oman edun attribuutiovääristymällä tarkoitetaan taipumusta selittää oma onnistuminen sisäisillä ja oma epäonnistuminen ulkoisilla syillä.
32. Eri tilanteissa ja rooliasemissa vaikuttavat niihin sisäänkirjoitetut säännöt, jotka määrittelevät mitä tunteita, miten kauan ja miten voimakkaasti on sopivaa tuntea. Tällaisia sääntöjä kutsutaan myös tunnesäännöiksi.
33. Käsitteellä ulkoryhmä kuvataan esimerkiksi sosiaalisen syrjäytymisen tuottamaa yksilön marginalisoitumista, jolloin hän osoittaa taipumusta liittyä muiden samankaltaisten seuraan.
34. Lawrence Kohlberg tutki erityisesti moraalien kehitystä. Termillä kognitiivinen konflikti hän tarkoitti epäsuhtaa moraalisten tavoitteiden ja minuuden ykseyden välillä.
35. Kysymys kulttuurissa vallitsevan suoriutumismotivaation merkityksestä yhteiskunnalle on askarruttanut psykologeja ja sosiologeja pitkään. McClelland päätyi tutkimuksissaan siihen, että suoriutumismotivaation voimakkuus vaikuttaa taloudelliseen kasvuun. Sen sijaan hänen mukaansa ei ole niin, että taloudellinen kasvu vahvistaisi suoriutumismotivaatiota.
36. On järjestetty tutkimustilanteita, joissa kokeenjohtajan apulaisena toimivat "koehenkilöt" antavat väärää tietoa esimerkiksi siitä, näkevätkö he kaksi viivaa yhtä pitkinä vai eivät. Tällöin he noudattavat toiminnassaan illusorisen korrelaation periaatetta.
37. Jaan Valsiner on muotoillut ns. vapaan toiminnan vyöhykkeen käsitteen. Sillä hän tarkoittaa sellaista vaikeustasoa, jonka mukaisia tehtäviä henkilö pystyy ratkaisemaan ilman toisen, osaavamman henkilön apua.
38. Nykytutkimuksen valossa vaikuttaa siltä, ettei varhaislapsuuden kiintymyssuhteiden rakentumisessa olekaan sellaista ns. herkkyysskauttaa, jonka jälkeen mahdollisuus kiintymiseen on ohi.

39. Usein ajatellaan, että henkinen hyvinvointimme on suorassa suhteessa siihen, kuinka tarkasti ja totuudenmukaisesti pystymme havainnoimaan ympäristöämme. Viimeaikaiset tutkimukset ovat kuitenkin kyseenalaistaneet tämän korrelaation.
40. Empaattisuus eli eläytyminen toisen tunteeseen voi suuntautua myös omaan itseen.
41. Tilastoyksikön ominaisuuksia sanotaan tilastollisiksi muuttujiksi.
42. Havaintomatriisissa jokainen pystyrivi eli sarake sisältää yhteen tilastoyksikköön liittyvät muuttujien arvot.
43. Keskiarvo sopii sijaintiluvuksi erityisesti silloin, kun muutamat muuttujan arvot poikkeavat huomattavasti valtaosasta muita arvoja.
44. Pearsonin korrelaatiokerrointa voidaan käyttää, kun tutkitaan sukupuolen (1=nainen 2=mies) yhteyttä itsearvioituun empatiaindeksiin (arvoalue 20-100; 20 pistettä= vähäinen empatia ja 100 pistettä= korkea empatia).
45. Tehdään yksinkertainen regressiomalli, jossa selittävänä muuttujana on työvuodet (arvoalue 0-28) ja selitettävä muuttuja itsearvioitu empatiaindeksi (arvoalue 20-100). Regressiosuoran yhtälö on seuraava: itsearvioitu empatiaindeksi = $61.1 - 0.9 \cdot \text{työvuodet}$. Yksi työvuosi vähentää keskimäärin 0.9 pistettä itsearvioitua empatiaindeksiä regressiomallin mukaan.
46. Jos edellä olevan regressiomallin selityskerroin on 58 %, itsearvioidun empatiaindeksin vaihtelusta 42 % liittyy työvuosiin.
47. Ennen regressiomallin tekemistä kannattaa piirtää hajontakuviota, josta nähdään, onko muuttujien välillä ylipäättäen mitään yhteyttä.
48. Regressiosuoran kulmakertoimen perusteella työvuosien ja itsearvioidun empatiaindeksin välillä on positiivinen korrelaatio.
49. Edellä olleeseen regressiomalliin tuodaan mukaan kaksi muuta selittäjää: bruttopalkka (arvoalue 1500 €-3700 €) sekä ikä (arvoalue 20-58). Jos työvuosien t-arvo on 2.9, bruttopalkan t-arvo on 0.2 ja iän t-arvo 1.1, kaikki selittäjät ovat tilastollisesti merkitseviä.
50. Jos havaintoaineistosta on laskettu itsearvioidulle empatiaindeksille otoskeskiarvo 47.0 ja 95 % luottamusväli on [42.0,52.0], on havaintoaineisto sopuosoinnussa seuraavan väitteen kanssa:

itsearvioidun empatiaindeksin keskiarvo populaatiossa on 44.0.

51. Jos miesten itsearvioidun empatiaindeksin otoskeskiarvo on 49.5 ja naisten itsearvioidun empatiaindeksin otoskeskiarvo on 44.5 ja kahden riippumattoman otoksen t-testin t-arvo on 1.3 (95 % kriittinen arvo 2.11), aineiston perusteella voi väittää miesten perusjoukon itsearvioidun empatiaindeksin keskiarvon olevan korkeampi kuin naisten perusjoukon itsearvioidun empatiaindeksin keskiarvo.

52. Kahden riippumattoman otoksen keskiarvotesti olettaa, että itsearvioidun empatiaindeksin keskihajonta on sama miesten ja naisten perusjoukoissa.

53. Jos kysymyksen 51 tilanteessa testataan vaihtoehtoista hypoteesia: "miesten perusjoukon itsearvioidun empatiaindeksin keskiarvo on korkeampi kuin naisten perusjoukon itsearvioidun empatiaindeksin keskiarvo", käytetään kaksisuuntaista testiä.

54. Jos naisten ja miesten otoskeskiarvojen ero on 5.0 ja 95 % luottamusväli erolle [3.0,7.0], voidaan todeta, että ryhmien keskiarvojen ero suurella todennäköisyydellä on yli 10.0.

55. Jos itsearvioidun empatiaindeksin variaatiokerroin on 0.45 ja työvuosien variaatiokerroin on 0.30, on työvuosien suhteellinen hajonta suurempaa kuin itsearvioidun empatiaindeksin.

56. Suhdeasteikolla mitatulle muuttujalle kaikki laskutoimitukset ovat sallittuja.

57. Klassisessa todennäköisyydessä mahdottoman tapahtuman todennäköisyys on 0.

58. Suhteellisessa kiintiöinnissä jokaisesta ositteesta poimitaan yhtä monta tilastoyksikköä.

59. Normaalijakauma on tyypillinen jatkuvan satunnaismuuttujan todennäköisyysjakauma.

60. Jatkuva satunnaismuuttuja voi tietyllä välillä saada minkä reaaliarvon tahansa.